

VIŠANJE RAVNI ZNANJA V VSEH ŽIVLJENJSKIH OBDOBJIH

Za Slovenijo so značilne podobne razvojne spremembe in izzivi kot za večino drugih držav članic Evropske unije, kar pomeni, da se prebivalstvo stara, narava trga se zelo hitro spreminja, prav tako se hitro spreminja in razvija informacijska in druga tehnologija, proces globalizacije pa povzroča nenehno spreminjanje pogojev dela in življenja.

To so resni izzivi za vse države članice Unije, saj je konkurenčnost eden od ključnih izzivov za državljanke Evropske unije, kajti Lizbonska strategija predvideva prav večjo gospodarsko rast in socialno kohezijo. Izboljšanje konkurenčnosti in povečanje zaposlenosti je v največji meri odvisna prav od kakovostnega sistema izobraževanja in usposabljanja, saj so raziskave pokazale, da pravična porazdelitev znanja in veščin oz. kompetenc znotraj vse populacije ima močnejši vpliv na celotno gospodarstvo kot pa grupiranje na posamezne dele populacije. Poleg tega ne smemo pozabiti na dejstvo, da je v EU 72 milijonov delavcev z nižjo izobrazbo, čeprav se predvideva v letu 2010 samo 15 odstotkov takšnih delovnih mest in kar 50 odstotkov takšnih, ki bodo na ravni terciarne izobrazbe.

Zelo resen izziv so demografske spremembe, s katerimi se bo soočala Evropa v prihodnosti, saj izračuni kažejo (Eurostat Population Projections, 2004), da se bo v naslednjih 30 letih zmanjšal delež populacije v starosti do 24 let za 15 odstotkov. Vsak tretji Evropejec bo star 60 let in več ter vsak deseti bo starejši od 80 let.

Socialna inkluzija je prav tako velik izziv za Evropsko unijo, saj prav vsako poročilo potrjuje, da sta revščina in socialna iz-

UVODNIK

Milan Zver, minister za šolstvo in šport

ključnost resna nevarnost za razvoj slesherne družbe in prav učenje in izobraževanje odraslih ima ključno vlogo pri odpravljanju te socialne izključenosti in tukaj ter na tem mestu je pomemben prispevek področja izobraževanja odraslih. Zlasti zadnji dogodki v Sloveniji so nas, še posebej mene, o tem povsem prepričali.

Vseh teh sprememb se zavedamo in jim sledimo z vso resnostjo in odgovornostjo, kajti z nenehnim izobraževanjem in usposabljanjem v vseh življenjskih obdobjih moramo omogočiti posameznikom osebno rast, zaposlitev, blaginjo in večjo socialno varnost, družbi pa razvoj, napredek in socialno kohezijo.

Izobraževanje odraslih v Sloveniji ima dolgo tradicijo in je umeščeno v sistem izobraževanja kakor tudi v zavest družbe. Skozi zgodovino je to področje doživljalo svoje vzpone in padce, vendar je bilo ves čas prisotno in je oblikovalo družbeno resničnost ter je povsem primerljivo z drugimi državami članicami – še več, na posameznih področjih dosegamo zelo dobro rezultate.

Lastni razvoj in tudi priprava na vstop v EU so spodbudili pripravo nacionalnega programa izobraževanja odraslih, ki je bil sprejet v Državnem zboru leta 2004 pod naslovom Resolucija o Nacionalnem programu za izobraževanje odraslih v RS do leta 2010. Temeljna usmeritev razvoja izobraževanja odraslih, ki je opredeljena v Resoluciji, je omogočiti čim večjemu številu odraslih prebivalcev vključevanje v vseživljenjsko učenje.

Učenje se ne more in ne sme končati ob izstopu iz rednega začetnega izobraževanja, kar pomeni, da bo učenje spremljalo vsakega posameznika skozi vse njegovo življenje in delo ter mu tako zagotavljalo ohranitev konkurenčnosti na trgu delovne sile in tudi v socialni sferi, saj brez znanja na področju informacijske tehnologije komunikacija skoraj ne bo mogoča. Vendar tudi v kasnejšem življenjskem obdobju moramo omogočiti dostopnost do učenja ter mu zagotoviti kakovostne in ustrezno oblikovane programe ter ustrezno usposobljene izvajalce.

Glede na vse navedene izzive je izjemno pomembno, da izboljšamo možnosti za učenje zlasti odrasli populaciji in odstranimo ovire, predvsem tistim, ki so prikrajšani in imajo težji dostop do znanja. Pomembno je, da jim ga približamo s kakovostnimi programi, z novimi pristopi in metodami dela, vrednotenjem že usvojenega znanja, predvsem pa, da jih seznanimo z možnostmi, ki so jim na voljo. V ta namen smo namenili precejšen delež sredstev ter vključili to področje v naslednje razvojno obdobje do leta 2013. Pripravili smo tudi predlog Strategije vseživljenjskega učenja, ki je v javni razpravi, v letošnjem letu bomo oblikovali Akcijski načrt za uresničevanje izobraževanja odraslih. Spodbujamo sodelovanje v raziskavah in v najboljši možni meri sledimo sodobnim tokovom na tem področju, saj se zavedamo pomena in vloge učenja odraslih.

Na ravni Evropske unije so bili sprejeti številni pomembni dokumenti na področju učenja odraslih, s katerimi želi spodbuditi države članice, da pristopijo k reševanju teh izzivov. V preteklem letu so bili sprejeti: Sporočilo Evropske Komisije z naslovom Učenje odraslih: Nikoli ni prepozno za učenje (COM 2006/614); Učinkovitost in pravičnost v evropskih sistemih izobraževanja in usposabljanja (COM 2006/481); Program Vseživljenjsko učenje 2007/2013 (Sklep št. 1270 2006/ES); Priporočilo Evropskega parlamenta in Sveta o ključnih kompetencah za vseživ-

ljenjsko učenje (2006/96/ES). S temi dokumenti se spodbuja države članice, da oblikujejo učinkovit sistem učenja odraslih znotraj strategije vseživljenjskega učenja, izboljšajo dostopnost do trga delovne sile ter pospešijo socialno integracijo in pripravijo ljudi za aktivno staranje. Pri tem mora biti sistem tako naravnan, da bo spodbujal definiranje prioritete, nadzoroval izvajanje in implementacijo ter omogočal merjenje učinkov.

V ta namen je zagotovila tudi sistem finančnih mehanizmov, ki so še posebej za to področje dokaj spodbudni, zlasti sredstva iz Evropskega socialnega sklada, s katerim se spodbuja razvoj človeških virov in vseživljenjsko učenje, pri čemer sta izboljšanje kakovosti sistema izobraževanja in usposabljanja ter izboljšanje usposobljenosti posameznika za delo in življenje v družbi, temelječi na znanju, pogloblitvi področji, kateri sta bili prepoznani kot prioritetni v Operativnem programu razvoja človeških virov za obdobje 2007–2013. Poleg teh še sredstva integriranega Programa za vseživljenjsko učenje, s katerim se med drugim pospešuje medkulturno sodelovanje, mobilnost, pospešuje učenje jezikov in jezikovna raznolikost, prispeva k povečevanju udeležbe ljudi vseh starosti v vseživljenjskem učenju, vključno z osebami s posebnimi potrebami in prikrajšanimi skupinami.

Razvoj izobraževanja in učenja odraslih je torej eden od ključnih dejavnikov za višanje ravni znanja in usposobljenosti na različne življenjske vloge, močno vpliva na izboljševanje kakovosti življenja vsakega posameznika, izenačevanje možnosti in povečevanje socialne vključenosti, kar je vse nujni pogoj za uspešen razvoj gospodarstva in uveljavljanje demokracije.

In tem ciljem bomo tudi v Sloveniji sledili z vso potrebno resnostjo in odgovornostjo.

*dr. Milan Zver
Minister za šolstvo in šport*